

Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybai

Lietuvos piliečių Gintaro Abaravičiaus (Trakų istorinio nacionalinio parko direktoriaus), Naglio Puteikio (Seimo nario, asociacijos Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis nario), Rasos Kalinauskaitės (asociacijos Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio valdybos pirmininko pavaduotojos, Seimo nario N. Puteikio padėjėjos), Linos Leparskienės (visuomeninės iniciatyvos „Gelbėkim Trakus“ organizatorės, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio vadovės), Gražinos Drėmaitės (restauratorės, buvusios Valstybinės kultūros paveldo komisijos vadovės, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio narės), Birutės Lisauskaitės (archeologės, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio narės), Pauliaus Markevičiaus (Nacionalinės teisingumo ir gynybos sąjungos vadovo, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio valdybos pirmininko), Aurelijos Stancikienės (architektės-restauratorės, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio narės), Rūtos Čapaitės (hum. m. dr., Lietuvos istorijos instituto mokslo darbuotojos), Joanos Noreikaitės (skulptorės, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio narės), Eduardo Kriščiūno (Lietuvos dviratininkų bendrijos pirmininko, Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdžio nario)

PRAŠYMAS

2018 m. sausio 18 d.

Kreipiamės į Jus kaip aukščiausią Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) organą, kuris, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme (toliau – LRT įstatymas), atstovauja visuomenės interesams (9 str. 2 d.) ir prižiūri, kaip įgyvendinami LRT uždaviniai ir laikomasi teisės aktuose transliuotojams keliamų reikalavimų (10 str. 1 d. 5 p.).

Besąlygiškai gerbdami žiniasklaidos laisvę, esame įsitikinę, kad šia pamatine demokratinės visuomenės vertybe neturi būti dangstomas nesąžiningas žiniasklaidos priemonių elgesys, kai viešojo intereso sąskaita neskaidriai atstovaujama privačių asmenų interesams.

Todėl prašome Jūsų įvertinti, ar pateikdamas visuomenei informaciją apie problemas, susijusias su kultūros paveldo vertybių išsaugojimu, kuris Lietuvos Respublikos piliečių 1992 m. spalio 25 d. referendume priimtos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 42 straipsnyje yra įtvirtintas kaip mūsų valstybės įsipareigojimas, visuomeninis transliuotojas tinkamai atlieka savo misiją *teikti Lietuvos visuomenei tikslią, objektyvią ir subalansuotą informaciją, (...) sudaryti prielaidas darniam vystymuisi, demokratijos plėtrai bei atviros visuomenės vertybių įsitvirtinimui Lietuvos Respublikoje*, ar laikosi LRT įstatyme įtvirtintų pagrindinių savo veiklos principų, įpareigojančių LRT *saugoti nacionalinės kultūros vertybes, stiprinti pilietiškumą*, o rengiant ir skelbiant programas vadovautis *objektyvumo, demokratijos, nešališkumo principais*, kad programose atsispindėtų *įvairios pažiūros ir įsitikinimai*, dalyvauti jose ir reikšti savo pažiūras turėtų teisę *įvairių įsitikinimų žmonės* (3 str. 1 d.).

Pirmiausia prašome įvertinti, ar LRT televizijos naujienų tarnyba ir interneto svetainė LRT.lt nepažeidė nurodytų objektyvumo, nešališkumo, atvirumo įvairiems požiūriams bei teisės pareikšti įvairias nuomones užtikrinimo principų, taip pat ar laikėsi LRT radijo ir televizijos programoms keliamų reikalavimų, kad *pateikiama informacija turi būti pagrįsta, o nuomonės ir faktinės žinios – autorizuotos, patikrintos ir išsamios* (LRT įstatymo 4 str. 1 d.), kai 2017 m. pavasarį per trumpą laikotarpį pateikė visuomenei seriją vienpusiškų, neobjektyvių, netikslių ir tendencingai atrinkta informacija pagrįstų pranešimų, kurie atitiko verslininko Dariaus Nedzinsko valdomos UAB „Trastas“ interesus vietoje mažo mastelio Trakų prieigose esančios autobusų stoties pastatyti 2000 kv. m. ploto kompleksą, kurio didžiąją dalį užimtų prekybos centras, bet visiškai neatspindėjo viešojo intereso išsaugoti per šimtmečius susiformavusį Trakų kultūrinį kraštovaizdį, nepristatė Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos ir šį projektą kritikavusių visuomenininkų pozicijos ir nuomonių, kurios buvo arba visai nutylėtos, arba šaržuotos, nesuteikiant teisės pasisakyti.

Toliau nurodome šiuos LRT pranešimus chronologine tvarka, atkreipdami dėmesį, kad dviem atvejais jie pasirodė nurodyto projekto likimui svarbių įvykių išvakarėse, bet žiūrovai apie tai nebuvo informuoti.

2017-03-05 per LRT televiziją laidoje „Panorama“ buvo parodytas ir LRT.lt paskelbtas reportažas „Užsieniečių pamėgtų Trakų stotis prisikels naujam gyvenimui“ (paantraštė ekrane – „Trakai gražinasi“), kurį parengė A. Matonio vadovaujama LRT TV naujienų tarnyba, žr.: <http://www.lrt.lt/naujienos/ekonomika/4/165559/uzsienieciu-pamegtu-traku-stotis-prisikels-naujam-gyvenimui>. Kas, mūsų vertinimu, blogai? Sudaromas įspūdis, kad projektas jau yra suderintas ir netrukus prasidės statybos, visai nutylint ir Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos poziciją, ir dėl kultūrinio kraštovaizdžio susirūpinusios visuomenės protestą. Prieš pasirodant šitam reportažui buvo paskelbta peticija „Prieš paveldo naikinimą Trakuose“ (žr.: <http://www.gelbekimtrakus.lt/>), kurios iniciatoriai 2017-03-03 nusiuntė informaciją ir LRT (LRT.lt elektroninio pašto adresu puslapis@lrt.lt) – bet reportaže net neužsiminta apie kokias nors abejones dėl projekto, jau nekalbant apie protestą. Ar LRT galėjo nežinoti, kad egzistuoja ne tik šio projekto šalininkai, bet ir kritikai? Kitos žiniasklaidos priemonės žinojo. Pvz., įvairiapusį vaizdą, atspindėdami ir projekto kritikų, peticijos iniciatorių poziciją jau anksčiau pateikė keli interneto leidiniai: 2017-02-20 – leidinys sa.lt (žr.: <http://sa.lt/traku-autobusu-stotis-vieniems-proga-atsinaujinti-kitiems-paveldo-naikinimas/>), 2017-02-23 – lzinios.lt (žr.: <https://www.lzinios.lt/lzinios/gimtas-krastas-nauja-autobusu-stotis-prekybos-centras-kirsina-traku-gyventojus/239236>); 2017-02-23 lzinios.lt publikaciją trumpai referavo delfi.lt (žr.: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/traku-vartais-taps-prekybos-centras.d?id=73843198>). Pažymėtina, kad vienpusišką reportažą LRT paskelbė išvakarėse viešo susirinkimo, kuris vyko 2017-03-06, todėl jį galima vertinti ir kaip statybomis suinteresuotų pusių viešųjų ryšių pranešimą.

2017-03-17 LRT.lt paskelbė straipsnį „Kodėl niekam nerūpėję griuvėsiai tampa aršiai saugomu paveldu“, autorė Vilija Andrulevičiūtė, žr.: <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/166823/kodel-niekam-nerupeje-griuvesiai-tampa-arsiai-saugomu-paveldu>. Kas, mūsų vertinimu, blogai? LRT televizijos naujienų tarnybos vadovas A. Matonis, straipsnyje pristatytas kaip žurnalistas, dalinasi savo išsikalvotomis nesąmonėmis apie tai, ką neva galvoja prieš šį projektą protestuojantys visuomenininkai (neva jie buvę gina „šlamštą“ – stoties pastatą. Tai netiesa, ginamas anaipol ne stoties pastatas), o po to tas savo išsikalvotas nesąmones šaržuoja (neva *nei paveldosaugininkams, nei visuomenininkams nekliūna tai, kas kasdien bado akis – menkos vertės silikatinų plytų baigiantys sugriūti statiniai, apžėlę piktžolėmis, neva jie nori palikti taip, kaip yra – labai negražu, netvarkinga, neracionalu ir nepraktiška,*

gina seną šlamštą ir sako, kad tai yra gėris ir paveldas, o tai, kas bus naujo ir gražaus pastatyta – blogis, stabdo progresą), nors nei pats A. Matonis, nei jo vadovaujama naujienų tarnyba, nei V. Andrulėvičiūtė su tais A. Matonio išsigalvotais ir šaržuotais visuomenininkais nesikalbėjo, jų nuomonės neklausė ir jos nepateikė (bet paminėjo konkrečios visuomeninės iniciatyvos „Gelbėkim Trakus“ pavadinimą). Nepateikta nei Trakų istorinio nacionalinio parko, nei kokių nors kitų šio projekto oponentų pozicija. Kultūros paveldo departamentas, kurio atstovas cituojamas, oponentu negali būti laikomas, nes KPD šiam projektui pritarė. Kitaip tariant – LRT.lt pristatė vieną, privačiam verslui naudingą, poziciją, ir niekino oponentus, kuriems nesuteikė žodžio. Nurodžius šią ir kitas straipsnio bėdas internete paskelbtoje publikacijoje „Kaip LRT ir A. Matonis padeda turtingiems verslininkams remti prie sienos oponentus“ (žr.: <http://lietuvas.link/kaip-lrt-ir-matonis-padede-turtingiems-verslininkams-remti-prie-sienos-oponentus/>), buvo kreiptasi į LRT.lt su prašymu paskelbti ir kitokią nuomonę. Deja, vienintelis šio prašymo rezultatas buvo LRT.lt paskelbtos publikacijos autorės V. Andrulėvičiūtės perspėjimas, kad už A. Matonio kritiką galima sulaukti baudžiamosios atsakomybės (elektroniniu paštu vykęs susirašinėjimas su LRT.lt redaktoriumi V. Laučiumi ir kitais darbuotojais paskelbtas čia: <http://lietuvas.link/kaip-vladimiras-laucius-ir-lrt-lt-apgyne-audriaus-matonio-teise-netureti-oponentu-bei-perspejo-kad-jo-kritika-gali-uztraukti-baudziamaja-atsakomybe/>).

2017-04-05 LRT televizijos naujienų tarnyba laidoje „Panorama“ ir LRT.lt paskelbė pranešimą „STT pradėjo tyrimą dėl Trakų nacionalinio parko direktoriaus veiksmų“ (konkretus žurnalistas, rengęs šį pranešimą, nenurodytas): <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/168851/stt-pradejo-tyrima-del-traku-nacionalinio-parko-direktorius-veiksmu>. Kas, mūsų vertinimu, blogai? Reportaže, rodant Trakų istorinio parko direktoriaus G. Abaravičiaus atvaizdą, teigiama: „Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) pradėjo tyrimą dėl Trakų istorinio nacionalinio parko direktoriaus Gintaro Abaravičiaus veiksmų derinant Trakų autobusų stoties rekonstrukcijos projektą.“ Jau kitą dieną Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros atstovė Elena Martinonienė šią informaciją patikslino, suformuluodama kitaip: „E. Martinonienė BNS patikslino, kad tyrimo objektas nėra vieno konkretaus žmogaus veiksmai, jo metu tikrinamos visos aplinkybės, susijusios su sprendimų priėmimu.“ (žr.: <http://www.bns.lt/topic/1912/news/52447553/>). Netiksli formuluotė LRT reportaže atsirado todėl, kad jame atspindėta vienintelio asmens – D. Nedzinsko – pozicija, įskaitant jo pageidavimą G. Abaravičių „kuo skubiau nušalinti nuo pareigų, įpareigoti nebendrauti su pavaldiniais ir pateikti įtarimus piktnaudžiavus tarnyba“. Turime pagrindo abejoti, ar atitinka faktus LRT teiginys, neva vienai iš parko darbuotojų buvo „suteikta liudytojo apsauga, pasiskundus dėl esą jai G. Abaravičiaus daromo neteisėto spaudimo.“ Kol kas jokių faktų, patvirtinančių, kad tokia apsauga buvo suteikta, niekas nepateikė, o paprastai ji suteikiama rimtesniais atvejais. Nupaišius D. Nedzinsko pageidavimus atitinkantį galimo nusikaltėlio G. Abaravičiaus paveikslą, LRT reportaže paaiškinta, kad „Pats Trakų istorinio nacionalinio parko direktorius viską neigia ir plačiau nekomentuoja“. Šis teiginys taip pat nėra tikslus ir neatspindi fakto, kad G. Abaravičiui paskambinęs LRT žurnalistas G. Vitkauskas tapo kažkieno manipuliacijos auka ir pats aiškiai nežinojo, ką nori išsiaiškinti. Iš pradžių žurnalistas paklausė, ar G. Abaravičiui yra pareikšti įtarimai. Jis tai paneigė. Tada paklausta, ar G. Abaravičius yra specialusis liudytojas. Paneigęs ir tai, G. Abaravičius susisieikė su prokuratūra, bandydamas išsiaiškinti, kuo pagrįsti šie LRT žurnalisto klausimai ir prašydamas paaiškinimo. Kai abu su žurnalistu išsiaiškino, kad jis nėra niekuo įtariamas, tolesnis pokalbis vyko emocingai ir nerišliai. Atsakydamas į apgraibomis pateikintus klausimus, G. Abaravičius bandė komentuoti jam žinomas aplinkybes, tik niekas iš to ilgo ir padirko pasikalbėjimo panaudota nebuvo. LRT žurnalistas vėliau pripažino, kad jam buvo pateikta netiksli informacija ir apibūdino tai kaip „nevykusią antį“ (žr. internete paskelbtą pokalbį: <http://lietuvas.link/kaip-a-matonis-ir-lrt-suteike-eiline-paslauga-vienam-is-leo-lt-architektu-d-nedzinskui-is-anties-pagamino-kadrini/>). Nepaisant to, kad buvo akivaizdu, jog kažkas manipuliuoja žurnalistais pateikdamas netikslią informaciją, LRT televizijos naujienų tarnyba

parodė vienpusį reportažą, kurio konkreti autorystė nebuvo nurodyta (spėjame, kad žurnalistams buvo gėda rašyti savo pavardę) ir kuris buvo parengtas vien iš verslininko D. Nedzinsko nuomonės, papildytos teiginiais, kad pareigūnai ir G. Abaravičius situacijos nekomentuoja. Svarbi detalė – LRT pranešimas pasirodė likus pusantros paros iki 2017-04-07 įvykusio Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – VKPK) posėdžio, kuriame balsuota dėl pažymos, nepalankios D. Nedzinsko projektui, ir kurio išvakarėse šis verslininkas skambinėjo VKPK nariams. Todėl manytume, kad šį LRT reportažą galima vertinti kaip spaudimo priemonę ne tik G. Abaravičiui, bet ir VKPK. Nors šį reportažą G. Abaravičiaus prašymu vertinusi Visuomenės informavimo komisija nusprendė, kad Visuomenės informavimo etikos kodekso nuostatos nebuvo pažeistos, tačiau kreipėsi į LRT individualiu kreipimusi, kuriame pripažino, kad pranešimuose „*nebuvo išvengta subjektyvumo, o kai kurios faktinės detalės buvo perteiktos nepakankamai tiksliai. Aprašomas ikiteisminis tyrimas buvo vykdomas dėl institucijos, todėl jos vadovo akcentavimas antraštėse ir išskirtinis minėjimas šio tyrimo kontekste informacijos vartotojams galėjo įteigti mintį, kad buvo tiriami tik vadovo veiksmai. Komisija pažymi, jog gerbdami žmogaus teisę gauti teisingą informaciją, viešosios informacijos rengėjai turi skelbti teisingas žinias, ypač jeigu skelbiama informacija yra prieštaringa, neaiški arba susijusi su konfliktiniais klausimais.*“

Taigi, per trumpą laikotarpį – mėnesį – LRT paskelbė tris tendencingus pranešimus, iš kurių nė viename nebuvo pateikta D. Nedzinsko projekto kritikų ir Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos pozicija.

Situacija pasikeitė ir LRT pradėjo skelbti kitą(-as) nuomonę(-es) dėl šio projekto tik po to, kai 2017-04-07 VKPK pasisakė už Trakų kraštovaizdžio išsaugojimą, įvertinusi D. Nedzinsko planus kaip agresyvius ir prieštaraujančius kultūros paveldo išsaugojimui (VKPK tekstas paskelbtas čia: <http://lietuvos.link/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-pasisake-uz-traku-krastovaizdzio-issaugojima-ivertinusi-d-nedzinsko-planus-kaip-agresyvius-ir-priestaraujancius-paveldo-issaugojimui/>). Tik tada LRT „pastebėjo“, kad oponavimas D. Nedzinsko projektui nėra „seno šlamšto“, anot A. Matonio, gynimas.

Kad galėtumėte įvertinti trijų aukščiau nurodytų vienpusiškų LRT pranešimų kontekstą, atkreipiame dėmesį, kad tuo pat metu, kai A. Matonis asmeniškai ir jo vadovaujama LRT televizijos naujienų tarnyba bei LRT.lt užsiėmė D. Nedzinskui neparankių Trakų istorinio nacionalinio parko direktoriaus G. Abaravičiaus ir visuomenininkų niekinimu ir/arba jų pozicijos nutylėjimu, panašiu, tik dar atviresniu advokatavimu D. Nedzinskui ir G. Abaravičiaus juodinimu, nesuteikiant jam galimybės atsakyti, užsiėmė ir lrytas.lt. Turime omenyje A. Dumalako straipsnius, paskelbtus 2017-03-21 (žr.: <https://verslas.lrytas.lt/rinkos-pulsas/verslininkai-sukilo-priekietakakti-sventu-karviu-piemeni.htm>) ir 2017-03-26 (žr.: <https://lietuvosdiena.lrytas.lt/aktualijos/traku-valdininkas-pasijuto-afrikos-salies-karaliumi.htm>). Antrojoje iš nurodytų publikacijų pasiekta šio stiliaus „žurnalistikos“ viršukalnė: žurnalistas apsimetė, kad kalbino G. Abaravičių ir net pacitavo jo „atsakymą“, nors su juo nebendravo nei raštu, nei telefonu, nei kitomis priemonėmis (plačiau žr.: <http://lietuvos.link/kaip-lrytas-lt-zurnalistas-arunas-dumalakas-apsimete-kad-kalbino-traku-istorinio-nacionalinio-parko-direktoriugintara-abaraviciu/>). Turime pagrindo nerimauti, kad LRT televizijos naujienų tarnybos vadovas A. Matonis, kuris nebendravęs su D. Nedzinsko projekto kritikais pasidalino savo fantazijomis apie tai, ką jie neva gina, yra kelyje į A. Dumalako jau pasiektą viršukalnę.

Dar vienas LRT ir lrytas.lt elgesio panašumas yra tai, kad lrytas.lt taip pat atsisakė paskelbti kitą nuomonę – nepaskelbė Trakų istorinio nacionalinio parko direktoriaus G. Abaravičiaus nusiųsto atsakymo. Kodėl taip elgėsi lrytas.lt, numanyti lengva: vienas iš „Lietuvos ryto“ savininkų, verslininkas Benas Gudelis turi privačių interesų Trakų istoriniame nacionaliniame

parke, nes jo valdomai bendrovei „Kristiana“ priklauso buvusi Žalgirio irklavimo bazė, dėl kurios bylinėjosi su Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija. Žymiai sunkiau suprasti, kodėl taip elgėsi visuomeninis transliuotojas LRT.

Taip pat prašytume įvertinti, ar LRT misiją, veiklos principus ir laidoms bei jų rengėjams keliamus reikalavimus atitinka tai, kad 2017-05-16 per LRT televiziją transliuotoje laidoje „Dėmesio centre“ kalbindamas ministrą pirmininką S. Skvernelį žurnalistas E. Jakilaitis minėdamas tą patį D. Nedzinsko įmonės projektą klausimus formulavo atvirai tendencingai, neslėpdamas išankstinės nuostatos, kaip kaltinimą projekto oponentams, kurie, anot jo, užsiima „kažkokiais viešo intereso gynimais“, „skundimais“ ir net „gal kažkokiu reketu“, tačiau nenurodė, kad negali būti bešališkas, nes šį projektą D. Nedzinsko užsakymu parengė geras E. Jakilaičio bičiulis architektas J. Žalys, su kuriuo jie kartu švenčia Kalėdas, keliauja po Europą, maudosi Nidoje ir kitaip smagiai leidžia laisvalaikį. Nuoroda į LRT.lt paskelbtą interviu tekstą ir vaizdo įrašą: <http://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/173177/s-skvernelis-apie-statybu-leidimus-interpretaciju-laisves-cia-buti-negali#wowzaplaystart=0&wowzaplayduration=0> (pokalbis apie Trakus prasideda nuo 24 minutės). E. Jakilaičio pasisakymų apie D. Nedzinsko projektą Trakuose citatos: *„Jau esame kalbėję apie „Hanner“ investicijas ir su tuo susijusias problemas, su prokurorų įsitraukimu į procesą, nors jau valstybė buvo išdavusi statybų leidimus, statybos pradėtos ir t. t.. Panašūs atvejai, Vilniaus mieste, Misionierių sodai Subačiaus gatvėje. Valstybė išdavė visus reikalingus leidimus, verslininkai suderino su visoms institucijom projektus. Trakų mieste verslininko Dariaus Nedzinsko vystomas investicinis projektas perstatant autobusų stotį į prekybos centrą ir tą pačią autobusų stotį renovuojant ir t. t., irgi institucijos derina leidimus, ir vienoj vietoj atsiranda staiga kažkokie viešo intereso gynimai, skundimai ir t. t., ir tarsi valstybė apsigalvoja, o verslininkai jau pradėję daryti investicijas. Tai kas čia yra, kaip Jūs tai aiškinat? Čia gal kažkokia reketo forma? Korupcija tokiu būdu?“; „Ir dalyvauja tie patys asmenys tradiciškai. Nenoriu mesti kažkur akmenis tiesiai, bet ir prokuratūroj tas pats asmuo figūruoja, ir kitose institucijose, kuris pradeda visus tuos tyrimus“; „Apie valdininkų darbą galima galvoti įvairiai, bet turbūt reikėtų pasižiūrėti į rezultatus. Tie patys Trakai. Turbūt juose gražiausią pastatą iki šiol yra pastatęs Vytautas. Senokai.“* Nuoroda į internete paskelbtą publikaciją „Kaip E. Jakilaitis LRT eterijoje advokato savo bičiulio architekto J. Žalio ir jo užsakovo D. Nedzinsko verslo interesams“, kurioje pateikti duomenys apie E. Jakilaičio ir J. Žalio asmeninę bičiulystę: <http://lietuvas.link/kaip-e-jakilaitis-lrt-eteryje-advokatavo-savo-biciulio-architekto-j-zalio-ir-jo-uzsakovo-d-nedzinsko-verslo-interesams/>.

Taip pat prašytume aukščiau jau nurodytais aspektais įvertinti 2017-09-11 per LRT televiziją transliuotą laidą „LRT Forumas“ (interneto prieiga: http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013675080/lrt_forumas). Pritariame Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinės sekretorės Astos Junevičienės kreipimuisi į Lietuvos radijo ir televizijos generalinį direktorių Audrių Siaurusevičių dėl šioje laidoje išsakytos neobjektyvios ir šališkos pozicijos (žr.: <http://unesco.lt/news/archives/3675>) ir cituojame kai kuriuos šio kreipimosi argumentus:

„Kreipiamės į Jus, norėdami atkreipti dėmesį į š. m. rugsėjo 11 d. per Lietuvos televiziją transliuotą laidą „LRT Forumas“, kurioje didžiausias dėmesys buvo skirtas vystomiems projektams vertingiausiose Lietuvos teritorijose – į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytame Vilniaus istoriniame centre bei Kuršių nerijoje. Be abejonės, pasirinkta tema labai aktuali ir ji tikrai verta LRT eterio. (...)

(...) Vis dėlto, mūsų nuomone, aptariamose laidos moderatoriaus žurnalisto Edmundo Jakilaičio pozicija neišlaikė visuomeniniam transliuotojui keliamo uždavinio – būti „nepriklausomu,

objektyviu, nešališku, sąžiningu ir pagarbiu visuomenei, žmogui, Lietuvos ir pasaulio kultūros paveldui". Rugsėjo 11 d. laidoje, kalbant apie Vilniaus istorinio centro ir Kuršių nerijos teritorijų aktualijas, nė karto nebuvo paminėta, kodėl šios teritorijos yra ypač vertingos ne tik Lietuvai, bet ir visam pasauliui ir kodėl bet kokia veikla jose turėtų būti vykdoma labai atsakingai. (...)

(...) mus nustebino laidos vedėjo nepagarba valstybinėms institucijoms ir jų atstovams, bandžiusiems paaiškinti mūsų valstybėje galiojančius teisės aktus, skirtus paveldo apsaugai, statybų reguliavimui ir pan. Pripažįstame, kad ilgainiui teisės aktai gali iš dalies moraliai pasenti, tačiau jų keitimas yra teisiškai reglamentuotas ir privatus interesai šiems procesams jokios įtakos neturėtų daryti. (...)

(...) Apgailestaujame, kad šioje laidoje nebuvo suteikta galimybė savo poziciją išsakyti minėtų sričių specialistams, todėl joje vyravo privačių verslo interesų gynimas, nė vienu žodžiu neužsimenant apie tai, kad ant Išganytojo kalno stovintis Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblis yra beveik svarbiausias Vilniaus istorinio centro miestovaizdį formuojantis objektas (...)

(...) Taip pat norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad 27 Kuršių nerijos bylose buvo priimti galutiniai teismų sprendimai, savo nuomonę yra išreiškęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas, todėl manome, kad visuomeninio transliuotojo, visų pirma atstovaujančio valstybės interesus, žurnalistas, savo laidose akivaizdžiai kvestionuojantis teismų sprendimus, diskredituoja LRT misiją.

Pabaigoje norėtume pacituoti prieš aptariamą laidą to paties žurnalisto Edmundo Jakilaičio kalbinto Tomo Venclovos mintis: <...> Mane labai gąsdina vienas dalykas – tai, kad besiplėtojant kapitalizmui nebūtų pražudyta didelė dalis mūsų kultūrinio paveldo. Pavyzdžiui, mane asmeniškai labai jaudina Misionierių bažnyčios ansamblio likimas. Jei vis dėl to nugalės verslo interesai ir ten bus pastatyti kažkokie pastatai, jie sugadins vieną pačių gražiausių ne tik Vilniaus, bet ir pačios Europos, panoramų. To labai nenorėčiau. <...>“

Simboliška, vertinant šiame prašyme nurodytas aplinkybes, atrodo tai, kad LRT nutylėjo, ką poetas Tomas Venclova pasakė Vilniaus merui Remigijui Šimašiui, atsakydamas į jo sveikinimą Vilniaus rotušėje, kur 2017-09-13 vyko šio iškilaus mūsų kultūros žmogaus, Vilniaus garbės piliečio 80-mečio jubiliejui skirtas proga. Nei LRT.lt pranešime, kur išsamiai pacituotas R. Šimašiaus pasisakymas, nei LRT paskelbtame vaizdo įrašė nėra nė užuominos apie poeto reakciją į Vilniaus mero sveikinimą. O ji, liudytojų teigimu, buvo tokia: T. Venclova pakvietė merą pasinaudoti savo įgaliojimais, kad būtų sustabdytos Misionierių ansamblyje vykstančios statybos, niokojančios istorinį Vilniaus miestovaizdį. Po šio kvietimo salėje kilo ovacijos. Nuoroda į LRT.lt pranešimą „Sostinės garbės piliečiui T. Venclovai – vilniečių sveikinimai 80-mečio proga“: <http://www.lrt.lt/naujienos/kultura/26/186238/sostines-garbes-pilieciui-t-venclovai-vilnieciu-sveikinimai-80-mecio-proga>. LRT „mediatekoje“ paskelbtas vaizdo įrašas iš to paties vakaro: „Tomas Venclova: taip artėja žodis. Jubiliejinis vakaras 80-mečiui Vilniaus Rotušėje 2017 m.“ <http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013675351/tomas-venclova-taip-arteja-zodis-jubiliejinis-vakaras-80-meciui-vilniaus-rotuseje-2017m-poeto-tomo-venclovos-80-meciui>. Net jei LRT dėl kokių nors priežasčių nenufilmavo sveikinimų dalies, kodėl LRT.lt, kruopščiai pacitavusi R. Šimašiaus kalbą, nematė reikalo paskelbti T. Venclovos žodžių? Ar valdžiai „nepatogias“ mintis reiškiantys žmonės vėl, kaip sovietmečiu, tapo nepageidaujami ir nutylimi? Ar vėl kuriamas nomenklatūrinis tikrovės muliažas, kuriame kitų nuomonių tiesiog nėra? Prašytume LRT tarybos bendrame kontekste įvertinti ir šį atvejį.

Linkėdami, kad visuomeninis transliuotojas ateityje teiktų Lietuvos visuomenei tikslią, objektyvią ir subalansuotą informaciją, saugotų nacionalinės kultūros vertybes, stiprintų

pilietiškumą, vadovautųsi objektyvumo, demokratijos, nešališkumo principais, būtų atviras įvairioms pažiūroms, įsitikinimams ir nuomonėms:

Gintaras Abaravičius

Naglis Puteikis

Rasa Kalinauskaitė

Lina Leparskienė

Gražina Drėmaitė

Birutė Lissauskaitė

Paulius Markevičius

Aurelija Stancikienė

Rūta Čapaitė

Joana Noreikaitė

Eduardas Kriščiūnas